

PODSTAWOWE ŹRÓDŁA W GENEALOGII

Najważniejszymi źródłami w genealogii, mającymi podstawowe znaczenie w przeprowadzaniu kwerendy genealogicznej i wykorzystywanymi w zasadzie w pierwszej kolejności są akta stanu cywilnego. Dostarczają one niezbędnych informacji na temat miejsca urodzenia, chrztu, ślubu, czy śmierci.

W przeszłości akta sporządzane były w różnych językach: łacińskim, niemieckim, rosyjskim, dla różnych wyznań: rzymskokatolickiego, ewangelickiego, mojżeszowego czy greckokatolickiego. Zapisy sporządzane były najpierw w księgach metrykalnych, następnie w księgach stanu cywilnego.

Księgi metrykalne (kościelne)

Księga metrykalna to rodzaj księgi parafialnej prowadzonej przez parafię w celu zarejestrowania chrztów, ślubów i zgonów.

Księgi metrykalne dzielą się na:

- Księgi Urodzonych (*Liber Natorum*),
- Księgi Ochrzczonych (*Liber Baptisatorum*),
- Księgi Zaślubionych (*Liber Matrimonium* lub *Liber Copulatorum*),
- Księgi Zmarłych (*Liber Mortuorum*).

Księgi metrykalne w Kościele rzymskokatolickim prowadzone są od XVI wieku w wyniku uchwał Soboru Trydenckiego obradującego w latach 1545-1563. Początkowo prowadzono księgi ochrzczonych i zaślubionych, później również doszedł obowiązek rejestracji zmarłych. Od XVII wieku proboszczowie prowadzili również księgi bierzmowanych.

Pod koniec XVIII w. w Europie stopniowo zaczęto wprowadzać państwową rejestrację stanu cywilnego. Początkowo państwo korzystało z rejestracji kościelnej, co oznaczało, że proboszczowie byli jednocześnie urzędnikami stanu cywilnego. Dopiero z czasem powstały osobne,

na ziemiach zaboru pruskiego w 1874 roku. Urzędnikami stanu cywilnego byli burmistrzowie lub wójtowie, a przedmiotem rejestracji były trzy rodzaje zdarzeń: urodzenia, śluby i zgony. Każdy urząd prowadził równolegle dwa rejestry: rejestr główny (unikat, pozostawiany w siedzibie urzędu) i rejestr poboczny (duplikat, corocznie przekazywany do sądu obwodowego).

W dwudziestoleciu międzywojennym zachowano systemy z poszczególnych dawnych państw zaborczych. Dopiero w 1946 roku wprowadzono świeckie urzędy stanu cywilnego.

Joanna Lubierska-Lewandowska